

УДК: 656.07:65.011.4 (045)

Вовк О. М.

*доцент, к.е.н., доцент кафедри економіки
Національний авіаційний університет*

Вовк О. Н.

*Доцент, к.э.н., доцент кафедры экономики
Национальный авиационный университет*

Vovk O.

*Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at Department of Economics
National Aviation University*

Кравчук Н. М.

*доцент, к.е.н., доцент кафедри економіки
Національний авіаційний університет*

Кравчук Н. Н.

*Доцент, к.э.н., доцент кафедры экономики
Национальный авиационный университет*

Kravchuk N.

*Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at Department of Economics
National Aviation University*

**МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСАМИ
РОЗПОДІЛУ ПРИБУТКУ НА ТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ
МЕТОДИЧЕСКОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ УПРАВЛЕНИЯ ПРОЦЕССАМИ
РАСПРЕДЕЛЕНИЯ ПРИБЫЛИ НА ТРАНСПОРТНЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ
METHODICAL MAINTENANCE OF PROCESS MANAGEMENT
DISTRIBUTION OF PROFITS IN TRANSPORT COMPANIES**

Анотація. Прибуток транспортних підприємств розподіляється відповідно до законодавства та статутних документів. Для забезпечення інноваційного розвитку та реалізації економічного потенціалу необхідно активізувати процеси оптимізації розподілу чистого прибутку. Спрямування прибутку транспортного підприємства на капіталізацію активів та інноваційний розвиток дозволить наростити інвестиційну привабливість і ринкову вартість активів, виробничі потужності та конкурентоздатність транспортних послуг підприємства.

Ключові слова: прибуток, розподіл, капіталізація, вартість активів, транспортне підприємство.

Аннотация. Прибыль транспортных предприятий распределяется в соответствии с законодательством и уставными документами. Для обеспечения инновационного развития и реализации экономического потенциала необходимо активизировать процессы оптимизации распределения чистой прибыли. Направление прибыли транспортного предприятия на капитализацию активов и инновационное развитие позволит нарастить инвестиционную привлекательность и рыночную стоимость активов, производственные мощности и конкурентоспособность транспортных услуг предприятия.

Ключевые слова: прибыль, распределение, капитализация, стоимость активов, транспортное предприятие.

Annotation. Profit transport companies distributed in accordance with the law and statute documents. To ensure development and realization of innovative economic potential should intensify the process of optimizing the distribution of net profits.

The direction the profit transport companies on the capitalization of assets and innovative development will allow increase the investment attractiveness and market value of assets, production capacity and competitive transport services of company.

Keywords: the profit, distribution, capitalization, asset value, the transport company.

Постановка проблеми. Прибуток в умовах ринкової економіки виступає об'єктом та інструментом управління підприємствами, оскільки у ньому сконцентровані інтереси майже всіх суб'єктів економічної діяльності. Як особливе джерело формування і поповнення фінансових ресурсів та розвитку транспортних підприємств, прибуток являється частиною грошових активів, що фінансують розширення виробництва і підвищення надходжень власникам; є інструментом нарощування вартості активів, потенціалу розвитку та гудвілу; являється активом, що формує місцеві та державний бюджети.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання розподілу та використання прибутку досліджували у своїх працях вітчизняні науковці Ф. Бутинець, С.Ф. Голов, В.К. Орлова, О.Я. Корпан, І.А. Бланк, О.М. Вікнянськ, А.Г. Загородній, К.Т. Кривенко, І.А. Панченко, Н.М. Ткаченко, Н.В. Чебанова [1–2] та інші.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. В існуючих наукових дослідженнях та обґрунтуванні методології управління прибутком підприємства недостатньо розкрито шляхи розподілу прибутку, що залишився на підприємстві після законодавчо та нормативно обґрунтованих напрямів використання. Таким чином постає проблематика наукового обґрунтування методичного підходу до розподілу прибутку з точки зору економічних інтересів та реалізації стимулюючої функції в процесах розвитку транспортних підприємств.

Постановка завдання. Метою дослідження є розкриття науково-методичних основ, аналіз процесів розподілу прибутку транспортних підприємств в умовах ринкової економіки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Чистий прибуток підприємства розподіляється й використову-

ється за напрямками, що передбачені нормативними актами держави та статутом підприємства. Таким чином, змістовне наповнення поняття «розподіл прибутку» передбачає формування відповідних фондів за напрямками визначеними законодавчо як обов'язкові та напрямками, передбаченими установчими документами суб'єктів господарювання. Важливим чинником, що утруднює управління прибутком, який залишився у розпорядженні транспортного підприємства, є певна невизначеність напрямів його подальшого розподілу, після виконання умов чинного законодавства, установчих документів [3–7]. Розподіляючи чистий прибуток, підприємства державного й комунального секторів економіки повинні врахувати норму ст. 75 Господарського кодексу України, якою встановлено, що державні комерційні підприємства утворюють за рахунок прибутку (доходу) спеціальні фонди, призначені для покриття витрат, пов'язаних із їхньою діяльністю: амортизаційний фонд; фонд розвитку виробництва; фонд споживання (оплати праці); резервний фонд; інші фонди, передбачені статутом підприємства [8, 9]. Як правило, держава привласнює частину прибутків, використовуючи два канали для їх вилучення (рис. 1).

Порядок розподілу чистого прибутку товариств фіксується у їх статутних документах. Утім, існує й норма: відповідно до чинного законодавства, такі товариства зобов'язані створювати резервний капітал. У ст. 19 Закону України «Про акціонерні товариства» передбачено, що товариство формує резервний капітал у розмірі, не меншому ніж 15% статутного капіталу товариства, шляхом щорічних відрахувань від чистого прибутку або за рахунок нерозподіленого прибутку. До досягнення встановленого статутом розміру резервного капіталу розмір щорічних відрахувань не може

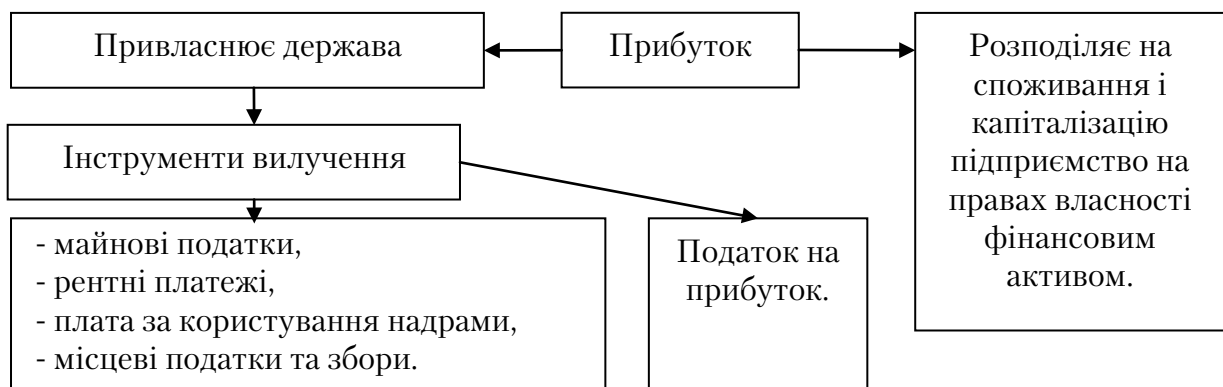

Рис. 1. Розподіл прибутку підприємства між суб'єктами володіння і розпорядження*

* побудовано авторами на основі джерел

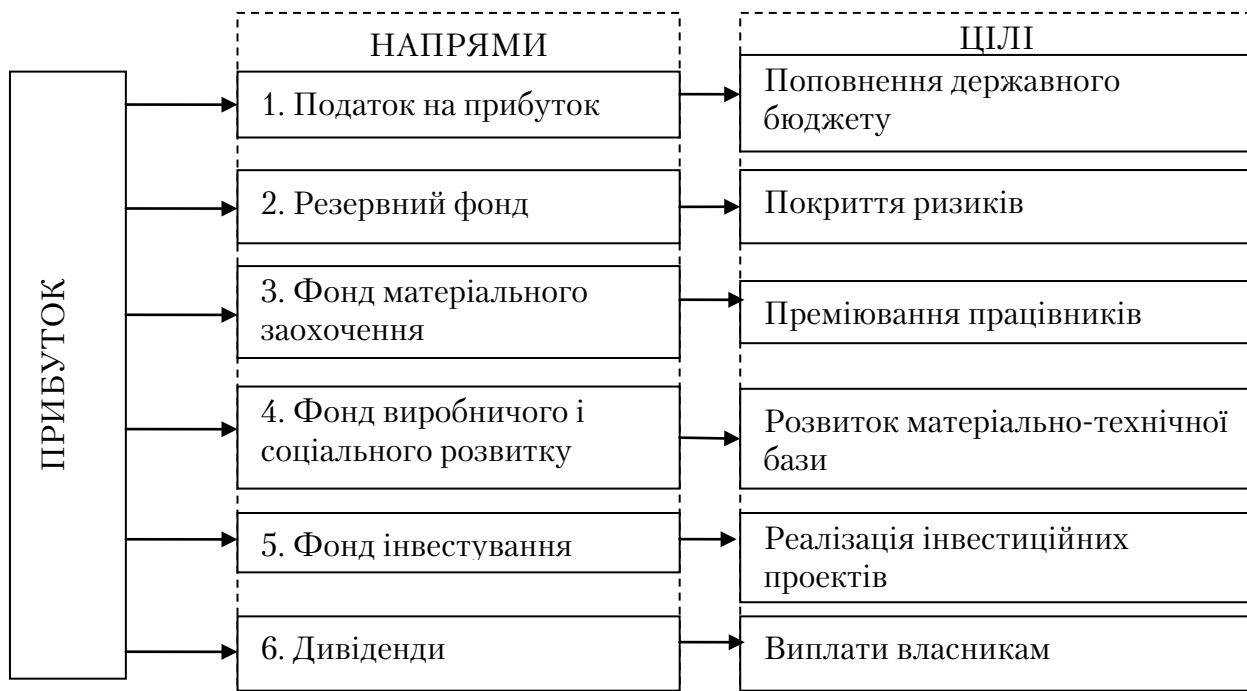

Рис. 2. Орієнтовна схема розподілу прибутку на транспортному підприємстві*

* розроблено авторами

бути меншим від 5% суми чистого прибутку товариства за рік [10]. Резервний фонд використовується для погашення збитків товариства, а також для виплати дивідендів за привілейованими акціями. Статут товариства з обмеженою відповідальністю передбачає створення резервного фонду в розмірі, не меншому за 25% статутного капіталу. Окремим напрямом розподілу й використання чистого прибутку є нарахування і сплата до бюджету державних дивідендів, що здійснюється відповідно до Закону України «Про державний бюджет» кожного року. Вони сплачуються: державними унітарними, в т.ч. казенними підприємствами, їхніми об'єднаннями та дочірніми підприємствами; акціонерними холдинговими компаніями, іншими суб'єктами господарювання, у статутному фонді яких є частка держави, а також їхніми дочірніми підприємствами; господарськими товариствами, понад 50% акцій (часток, паїв) яких належать (внесені до статутних фондів) іншим акціонерним товариствам, контрольними пакетами акцій котрих володіє держава. На більшості підприємств з метою реалізації цілей розвитку та забезпечення виконання нормативних актів розподіл прибутку відбувається у послідовності, що визначається пріоритетністю напрямів фінансування (рис. 2).

Отже, чистий прибуток підприємства розподіляється й використовується за різними напрямками, передбаченими нормативними актами держави і статутом підприємства. Проте нормативними документами гарантується наповнення бюджетів, а не забезпечення розвитку чи капіталізація транспортного підприємства,

що унеможливає виконання прибутком стимулюючої функції. Стимулююча функція полягає в тому, що прибуток як результат діяльності, слугує стимулом для управлінського персоналу та працюючих транспортних підприємств здійснювати свою діяльність з найвищою ефективністю, що дозволить забезпечити стабільне отримання винагороди за вкладену працю та (або) прийняти участь у розподілі отриманого прибутку.

Залежно від напрямів оптимізації використання прибутку можна розподілити на транспортних підприємствах на дві великі частини (рис. 3): прибуток, що спрямовується за межі підприємства у вигляді виплат власникам корпоративних прав, персоналу підприємства як заохочення за плідну працю, на соціальну підтримку тощо; прибуток, що залишається на підприємстві та є фінансовим джерелом його розвитку.

Ефективність розподілу прибутку дозволяє транспортному підприємству акумулювати у формі накопиченого економічного потенціалу необхідний капітал для екстенсивного та інтенсивного розвитку, покриття можливих ризиків, реалізації інноваційно-інвестиційних проектів, тощо.

Висновки. Отже, вкладення прибутку, як фінансового результату та джерела нарощування вартості активів, у формування і реалізацію економічного потенціалу, систему мотивації трудових ресурсів (і працівників, і власників, і залучених спеціалістів) створює умови для підвищення конкурентоздатності транспортних послуг, ринкової вартості та інвестиційної привабливості транспортного підприємства.

Рис. 3. Напрями удосконалення розподілу прибутку в умовах господарювання транспортних підприємств України*
* розроблено авторами

Список використаних джерел

1. Баранцева С.М. Стратегічне управління прибутком підприємства: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня к.е.н.: спец.08.00.04 / С.М. Баранцева. — Донецьк, 2009. — 22 с.
2. Бутинець Ф.Ф. Інтегрований облік як засіб управління підприємством [Електронний ресурс] / Ф.Ф. Бутинець, А.В. Драбаніч // Бухгалтерський облік, аналіз та аудит: проблеми теорії, методології, організації. — 2016. — № 2. — С. 12–24.
3. Кулаєв Ю.Ф. Економіка гражданской авиации Украины: Монография [Текст] / Ю.Ф. Кулаєв, В.И. Щелкунов. — 2-е изд., дополн. и перераб. — К.: «Феникс», 2010. — 736 с.
4. Арєф'єва О.В. Управління підприємством в теорії фірми [Електронний ресурс] / О.В. Арєф'єва, Н.В. Васюткіна // Інвестиції: практика та досвід. — 2013. — № 24. — С. 60–64.
5. Колесникова Н.М., Снітко Є. Особливості планування показників діяльності в умовах ПАТ «Українські залізниці» / Серія «Економіка і управління» — 2014. — Вип. 29. — С. 110–114.
6. Макаренко О.І. Критерії економічної ефективності роботи підприємства в умовах антикризового управління / О.І. Макаренко // Актуальні проблеми економіки. — 2006. — № 7. — С. 121–125.
7. Вовк О.М. Методичне забезпечення оцінювання ефективності на транспортних підприємствах / Східна Європа: економіка, бізнес та управління. — Дніпропетровськ: Державний вищий навчальний заклад «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури», 2016. — Випуск 2, 2016. — С. 153–159.
8. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV: [Електр. ресурс]. — <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/436-15>.
9. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI: [Електр. ресурс]. — <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
10. Закон України «Про акціонерні товариства» від 17.09.2008 № 514-IV: [Електр. ресурс]. — <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/514-17>.